

'Rondlopen zonder huid'

Een halve eeuw na haar dood fascineert Marilyn Monroe nog steeds. Bij Toneelgroep Amsterdam is 'Na de zondeval' te zien, dat Arthur Miller schreef kort na de vermoedelijke zelfmoord van de filmster die zijn ex-vrouw was. Een van de spelers is Tamar van den Dop. „We zijn allemaal stiekem nieuwsgierig naar hoe het nou precies zat tussen die twee.”

De Amerikaanse toneelschrijver Arthur Miller (1915-2005), vooral beroemd door 'Dood van een handelsreiziger', schreef zijn autobiografische stuk om met zichzelf in het reine te komen. Het stuk gaat over een intellectueel die het paradijs deelt met een vrouw als Monroe en daaruit verstoten wordt. Met filmicoon en seksymbool Marilyn Monroe (1926-1962) had hij een stormachtige verhouding.

In hoeverre komt daarin dat spraakmakende huwelijk ter sprake? „Het is een element dat het stuk extra interessant maakt”, zegt Tamar van den Dop tussen de repetities door. „Want hoe zat dat nu tussen die twee. Zo'n grote intellectuele schrijver met zo'n populaire filmster. Het doet denken aan Amy Winehouse en Whitney Houston. Ook wereldberoemd en totaal ongelukkig, gevangen in roem en succes, paranoïde, eenzaam, aan de drugs en de drank. Het is van alle tijden, dat iemand zichzelf kapotmaakt, laat kapotmaken. Wat doet dat met je, totale roem? Dat je zo beroemd bent dat je als het ware zonder huid rondloopt. Je moet heel sterk in je schoenen staan om dat aan te kunnen.”

Spoken

Tamar van den Dop speelt in 'Na de zondeval' de rol van Holga, een Duitse archeologe op wie de hoofdpersonage Quentin (Millers alter ego) verliefd wordt. Voordat hij met haar verder kan, moet hij de spoken uit zijn verleden verslaan. Een van die spoken is zijn tweede ex-vrouw Maggie, voor wie Monroe model stond. In hoeverre is er een link met deze tijd? „De mens vraagt zich sinds we

er zijn af hoe hij moet omgaan met verdriet en hoe hij gelukkiger wordt. Hoe kun je gelukkiger volwassen in het leven staan? Niet 'volwassen' in de saaie betekenis van het woord, maar dat je op eigen benen staat. Je verleden omarmen en je fouten onder ogen zien, net als de tekortkomingen van andere mensen. Miller legt bloot wat de menselijke ziel allemaal te verduren kan krijgen en hoe je moet omgaan met schaamte en schuld.”

In de voorstelling combineert regisseur Eric de Vroedt (40), oprichter van het politiek-geëngageerde theaterproject 'migh-tysociety', 'soms het groteske en het speelse met het dramatische'. „Dat maakt dat je het verdriet over de personages echt voelt. De manier waarop Eric het stuk vormgeeft, maakt het heel fijn om te spelen, maar ook heel fijn om naar te kijken.”

Vrijmoedigheid

Tamar van den Dop (1970) is (film)regisseuse en een veelzijdige, bijzondere actrice die in haar rollen een grote vakbekwaamheid combineert met een warme persoonlijkheid. Als de hooggehakte, vrijmoedige en verbaal begaafde Blanche in Tennessee Williams broeierige klassieker 'A streetcar named Desire' werd ze een paar jaar geleden genomineerd voor de Theo d'Or, als beste toneelactrice. Eric de Vroedt was in deze productie van Toneelgroep Amsterdam-2 toen de regisseur. Hij was het ook die haar vroeg een gastrol in zijn eerste grotezaalproductie te spelen. „Het gaat heel goed met het Nederlandse theater. Er zijn een paar echt grote talenten, van wie Eric er een is. Het Nederlands thea-

ter is beroemd in het buitenland, en niet voor niets. Omdat we vernieuwend zijn en je kunt alleen vernieuwend zijn als je weet waar je vandaan komt, als je de traditie kent.”

Ze bereidt nu haar tweede lange speelfilm voor over een vijftienjarig meisje uit een gezin in een uithoek, vlakbij een levensgevaarlijke bocht bij een brug. „Om mijn eigen ei kwijt te kunnen begon ik met schrijven en regisseren. Ik moet bekennen dat ik daardoor een veel leukere acteur ben geworden. Ik kan nu veel dienstbaarder zijn, terwijl ik vroeger veel meer wilde meedenken. In elke rol moest ik een nieuwe stap maken. Nu vind ik het leuk om te horen wat de regisseur wil, omdat ik dan misschien iets anders doe dan wat ik zelf zou bedenken.”

Buffet

Op tv was ze laatst te zien in de dramaserie 'Mixed Up', waarvan mogelijk een vervolg komt. „Ik vind het heerlijk om met verschillende mensen te werken, om steeds verschillende facetten van het vak te proeven.”

Ze is niet zozeer verbaasd over de bezuinigingen - 'ik snap heel goed dat er overal bezuinigd moet worden, dus ook in cultuur' - als wel over de negatieve, rancuneuze manier waarmee dit soms gepaard gaat. „Dan is het net of ik in een slechte film beland ben.” Het doet haar denken aan een uitspraak van Churchill. „Nadat was geopperd om geld voor cultuur te stoppen in de oorlogvoering, zei hij: 'Maar waar trekken we dan nog voor ten strijde als we niet onze eigen cultuur hoog houden?' ”

Incidenteel maakt ze een uitstapje naar het buitenland. Zo speelde ze in de Franse film „Ou est la main de l'homme sans tête”. „Dat staat nu op een laag pitje. Ik heb kleine kinderen, van vier en acht. Ik wil niet te veel weg zijn, omdat ik het belangrijker vind om hier te zijn. Als ze groot zijn komt dat wel weer, want het is leuk om er

zo af en toe eens uit te vliegen.”

NICO DE BOER

Voorstelling 'Na de zondeval' van
Arthur Miller door Toneelgroep
Amsterdam. Vertaling/regie: Eric de
Vroedt. Met o.a. Tamar van den Dop,
Kitty Courbois, Fred Goessens, Fedja
van Huêt, Karina Smulders. Tournee:
1 t/m 31 maart. Première 4 maart,
Amsterdam, Stadsschouwburg.
www.toneelgroepamsterdam.nl

